

ДНЕВНИКЪТЪ

(стенографски)

на

XV-то обикновено Народно събрание.

Първа редовна сесия.

КН-6

LXI заседание, сжбота, 4 февруарий 1912 г.

(Открито отъ подпрѣседателя г. И. Пѣвъ, въ 2 ч. 55 м. слѣдъ пладне)

Прѣседателствующъ И. Пѣвъ: (Звъни) Засѣданието се отваря.

Моля секретаря г. Никола Начевъ да прочете списъка на г. г. народнитѣ прѣдставители.

Секретарь Н. Начевъ: (Прочита списъка. Отсѣдствуватъ г. г. народнитѣ прѣдставители: Желѣзъ Абаджиевъ, Никола Алтимирски, Никола Апостоловъ, Петъръ Бабаджановъ, д-ръ Мичо Вагаровъ, Цанко Бакаловъ, Петъръ Вешковъ, Стефанъ Вояджиевъ, Цоню Бръшляновъ, Пантелей Бурмовъ, Стоянъ Бурмовъ, Димитъръ Бръчковъ, Ангелъ Вачовъ, д-ръ Никола Генадиевъ, Ванко Георгиевъ, д-ръ Никола Георгиевъ, Евтимъ Георгиевъ, Витанъ Герасимовъ, Георги Губидълниковъ, Стефанъ Гжбовъ, Никола Давидовъ, Богданъ Дачевъ, Мурадъ-бей Джевдедовъ, Георги Джевизовъ, Василь Димчевъ, Добри Добревъ, Георги Добриновичъ, Иванъ Дочевъ, Димитъръ Драгиевъ, Стефанъ Дрънковъ, д-ръ Димо Желѣзовъ, Георги Икономовъ, Стефанъ Икономовъ, Константинъ Илиевъ, Иванъ Казанджиевъ, Михо Каравасилевъ, Йовчо Киревъ, Благой Кирчевъ, Христо Ковачевъ, Никола Козаревъ, Величко Кознички, Василь Константиновъ, Никола Константиновъ, Петко Кировъ, Бочо Лачовъ, Александъръ Малиновъ, Димо Марковъ, Исмаилъ х. Махмудовъ, Мехмедали Герей Месудовъ, Митю Милковъ, Иванъ Миневъ, Иванъ Минчевъ, Минко Михайловъ, Цани Миховъ, Никола Мухановъ, Димитъръ Нарлиевъ, Георги Недковъ, Ахмедъ-бей х. Неджибъ-беевъ, Симеонъ Неновъ, Василь п. Николовъ, Георги Николовъ, Тодоръ Орловъ, Киро Пановъ, Петъръ Папанчевъ, Петъръ Петрановъ, Иванъ Пецовъ, Венедиктъ Попевъ, Стефанъ Поповъ, Христо Поповъ, Тодоръ Пчеларовъ, Първулъ Първуловъ, Василь Радоевъ, Петко Разсукановъ, Маню Райновъ, Стоянъ Русевъ, Юрданъ Русевъ, Иванъ Соколовъ, Илия Стаматовъ, Димитъръ Страшимировъ, Иванъ Таневъ, Димитъръ Тончевъ, д-ръ Цоню Тотевъ, Цонко Харбовъ, Борисъ Христовъ, Георги Христовъ, Иванъ Халачовъ, Илия Цвѣтковъ, Христо Черешаровъ, Тодоръ Чочевъ и х. Яхя Юмеровъ)

Прѣседателствующъ И. Пѣвъ: Отъ 211 души, отсѣдствуватъ 90; слѣдователно, можемъ да почнемъ засѣданието.

На пръвъ дневенъ редъ, както ви е извѣстно, стои избираше секретарь на Народното събрание, вмѣсто г. Атанаса Буровъ. Съгласно ли е Народното събрание да се прѣдложи кандидатътъ отъ

бюрото, както е била традицията досега? Които сж съгласни, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Събранието приема.

Бюрото прѣдлага за кандидатъ, който да замѣсти г. Атанаса Буровъ, като секретарь, г. Марина Гайдовъ, търновски народенъ прѣдставитель. Които сж съгласни съ това прѣдложение, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Събранието приема.

Ще се пристъпи къмъ втория пунктъ отъ дневния редъ — трето четене законопроекта за разчистване недоборитѣ за слѣтитѣ 1877/1905 г. Моля г. секретаря да прочете този законопроектъ на трето четене.

Секретарь Н. Начевъ: (Чете)

„З а к о н ъ

за разчистване недоборитѣ за слѣтитѣ 1877/1905 г.

„Чл. 1. Всѣки бирникъ най-късно до 1 октомврий 1912 г. е длъженъ, покрай събирането на текущитѣ и за миналитѣ години данъци, да разчисти окончателно всички партии въ участъка му, по които се дължатъ подобори за 1877/1905 г., чрезъ: а) събиране на дължимитѣ суми; б) описи на недвижими имоти, ако сумата не може да се събере чрезъ продажба на движими имоти или налагане залоръ на вземания у трети лица; в) актове за несъстоятелностъ, и г) актове за несъществуване на данъкоплатеца и нѣмане на имоти, отъ които би се събрала сумата.

„Чл. 2. Най-късно до 15 януарий 1913 г., всѣки бирникъ трѣбва да прѣдстави на финансовия началникъ отчетъ за разчистването на недоборитѣ за 1877/1905 г., а финансовиятъ началникъ, най-късно до края на януарий 1913 г. е длъженъ да прѣдстави въ Министерството на финанситѣ подобенъ отчетъ за положението на недоборитѣ въ околнѣта си.

„Чл. 3. Всѣки финансовъ началникъ, най-късно до 15 октомврий 1912 г., има право да дава разсрочки за изплащане недоборитѣ на нѣколко части и то само на ония данъкоплатци, които поради стѣснително материално положение не могатъ да ги платятъ наеднѣжъ. Слѣдъ 15 октомврий 1912 г., никой никакви разсрочки за изплащане на недоборитѣ не може да дава.

„Чл. 4. Когато единъ бирникъ разчисти недоборитѣ въ едно село или градъ по начинъ, прѣдвиденъ въ чл. 1 пунктове а и б на тоя законъ, има право

да получи отъ дѣйствително събранитѣ отъ него суми за данѣци и врѣхнини: окрѣжни, общински, за търговската камара и градобитнина 3%. За редовно съставенитѣ актове по чл. 1 пунктове в и г, съставителътъ получава по 20 ст. за всѣки актъ. На приходъ се внасятъ сумитѣ, слѣдъ като се спадне възнаграждението на бирника.

„Въ градоветѣ възнаграждението се разпрѣдѣля между бирника и бирникъ-екзекутора тъй: $\frac{1}{4}$ на бирника и $\frac{3}{4}$ на бирникъ-екзекутора.“

Прѣдседателствующъ И. Пѣевъ: Които г. г. народни прѣдставители сѣ съгласни да се приеме прочетенитѣ на трето четене законопроекта за разчитване недоборитѣ за слѣдитѣ 1877/1905 г., моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Събранieto приема.

Ще пристѣпимъ къмъ третото четене на законопроекта за окончателното сключване бюджета за 1910 г. Моля г. секретаря да прочете и този законопроектъ.

Секретарь Н. Начевъ: (Чете)

„З а к о н ъ

за окончателното сключване на бюджета за 1910 г.

„ОТДѢЛЪ I.

„А. Редовенъ бюджетъ.

„Чл. 1.

„П р и х о д и.

„Прѣдвиденитѣ приходи по бюджета възлизатъ на 172.248.400— л.
„Констатирани да постѣпятъ . . . 183.820.900-09 „
„Дѣйствително постѣпили суми . . 178.023.194-64 „
„Останали за събиране на 1 юлий 1911 г. 5.797.705-45 „

„Чл. 2.

„Р а з х о д и.

„1. Разрѣшени кредити:

„а) по първоначално гласувания бюджетъ 172.079.096— л.
„б) открити прѣзъ течение на бюджетното упражненіе кредити за покрѣждане неправилно внесени суми алинея втора на чл. 25 отъ закона за отчетността по бюджета 50.209-05 „
„в) свѣрхсмѣтнитѣ кредити, съгласно чл. 126 отъ конституцията 1.022.328-46 „
„г) свѣрхсмѣтнитѣ кредити срѣщу редовнитѣ приходи на бюджета за 1910 г. 3.670.181-53 „

Всичко . . . 176.821.815-04 л.

„2. Дѣйствително изплатени разходи:

„а) по редовния бюджетъ 165.270.005-27 л.
„б) по свѣрхсмѣтнитѣ кредити, разрѣшени съгласно чл. 126 отъ конституцията 974.286-80 „
„в) по свѣрхсмѣтнитѣ кредити, разрѣшени срѣщу редовнитѣ приходи на бюджета за 1910 г. 2.945.303-85 „

Всичко . . . 169.189.595-92 л.

„3. Ангажирани кредити, съгласно чл. 20 отъ закона за измѣнение и допълнение на закона за отчетността по бюджета и на закона за бюджета на държавата за 1909 г. и чл. 16 отъ закона, обнародванъ въ „Държа-

венъ вѣстникъ“, брой 291 отъ 30 декемврий 1911 г.:

„а) по редовния бюджетъ 481.768-93 л.
„б) по свѣрхсмѣтнитѣ кредити, разрѣшени съгласно чл. 126 отъ конституцията 4.243— „
„в) по свѣрхсмѣтнитѣ кредити, разрѣшени срѣщу редовнитѣ приходи на бюджета за 1910 г. 237.059-84 „

Всичко ангажменти . . . 723.071-77 л.

„А. Всичко изплатени разходи и останали за изплащане по неизпълнени ангажменти 169.912.667-69 л.

„4. Останали свободни кредити:

„а) по редовния бюджетъ 6.377.530-85 л.
„б) по свѣрхсмѣтнитѣ кредити, разрѣшени съгласно чл. 126 отъ конституцията 21.470-20 „
„в) по свѣрхсмѣтнитѣ кредити, разрѣшени срѣщу редовнитѣ приходи по бюджета за 1910 г. 487.817-84 „

Всичко . . . 6.886.818-89 л.

„Чл. 3.

„Б а л а н с ъ.

„Дѣйствително постѣпили приходи 178.023.194-64 л.

„Дѣйствително изплатени разходи и останали за изплащане по неизпълнени ангажменти 169.912.667-69 „

„Излишъкъ по бюджета за 1910 г. 8.110.526-95 л.

„Дѣлгове, които съгласно чл. 10 отъ закона за измѣнение и допълнение на закона за отчетността по бюджета и пр., утвърденъ съ указъ № 175 отъ 30 декемврий 1911 г., тежатъ върху бюджета за 1910 г., а именно:

„а) дѣлгове за разходи по сключени бюджети до 1909 г. включително . . . 629.963-67 л.

„б) дѣлгове за разходи по бюджета за 1910 г. . . . 1.921.303-56 „

„в) разходи, останали за изплащане по неизпълнени ангажменти по свѣрхсмѣтнитѣ кредити, утвърдени съ укази № № 22 и 23 1910 г. (стари дѣлгове) . . 105.717-24 „ 2.656.984-47 л.

„Остава чистъ излишъкъ по бюджета за 1910 г. 5.453.542-48 л.

„Чл. 4.

„Б. Свѣрхсмѣтнитѣ кредити, съ източници вътрѣшни и външни заеми.

„1. Р а з х о д и.

„Разрѣшени кредити 12.790.897-62 л.

„Дѣйствително изплатени разходи . . 3.689.042-85 „

„Свободни кредити 9.101.854-77 л.

„2. П р и х о д и.

„Прѣдвидени да постѣпятъ 12.790.897-62 л.

„Констатирани да постѣпятъ 3.642.233-87 „

„Дѣйствително постѣпили 3.642.233-87 „

„3. Б а л а н с ъ.

„Дѣйствително изплатени разходи . 3.689.042-85 л.

„Дѣйствително постѣпили приходи . 3.642.233-87 „

„Постѣпили по-малко суми отъ вътрѣшни и външни заеми 46.808-98 л.

„З а б ѣ л ѣ ж к а. Повечето разходъ 46.808'98 л., показанъ въ прѣдпоставения членъ, е изплатенъ врѣменно отъ свободната държавна наличностъ. Той се покрива съ произведеніето отъ заемитѣ, сключени за покрѣждане разходитѣ по свѣрхсмѣтнитѣ кредити съ източници вътрѣшни и външни заеми.

„Чл. 5.

„В. Извънреден бюджетъ.

„1. Разходи.

„Разрѣшени кредити:

„а) гласувана отъ Народното събрание $\frac{1}{12}$ отъ кредита за заплати по извънредния бюджетъ за 1909 г. 67.000—л.

„б) по извънредния бюджетъ за 1910 г. 34.250.560—л.

Всичко . . . 34.317.560—л.

„Дѣйствително изплатени разходи . . . 26.197.990-63 л.

„Ангажирани, съгласно чл. 20 отъ закона за измѣнение и допълнение на закона за отчетността по бюджета и на закона за бюджета на държавата за 1909 г. и чл. 16 отъ закона, обнародванъ въ брой 291 на „Държавен вѣстникъ“ отъ 30 декемврий 1911 г. 1.000.426-43 „

„Свободни кредити 7.119.142-94 „

„2. Приходи.

„Прѣдвидени да постѣпятъ 34.317.560—л.

„Констатирани да постѣпятъ 26.197.990-63 „

„Дѣйствително постѣпили 26.170.561-92 „

„3. Балансъ.

„Дѣйствително изплатени разходи и останали за изплащане по неизпълнени ангажменти 27.198.417-06 л.

„Дѣйствително постѣпили приходи 26.170.561-92 „

„Повече разходи 1.027.855-14 л.

„Чл. 6.

„За покриване на разликата 1.027.855-14 л., показана въ прѣдшестващия членъ, разрѣшава се на министра на финансите да употреби врѣменно свободната наличност на държавното съкровище до възстановяването и отъ произведението на консолидиранъ заемъ или да издава съкровищни бонове съ срокове отъ шестъ мѣсеца до една година и съ лихва, размѣрътъ на която да опрѣдѣля той съ одобрението на Министерския съвѣтъ.

„Чл. 7.

„Г. Свързани кредити, утвърдени съ укази № № 22 и 23 1910 г. (стари дългове).

„1. Разходи.

„Разрѣшени кредити 34.182.847-91 л.

„Дѣйствително изплатени разходи . . . 30.772.742-05 „

„Ангажирани кредити съгласно чл. 20 отъ закона за измѣнение и допълнение на закона за отчетността по бюджета и на закона за бюджета на държавата за 1909 г. и чл. 16 отъ закона, обнародванъ въ брой 291 на „Държавен вѣстникъ“ отъ 30 декемврий 1911 г. 1.727.208-36 „

„Свободни кредити 1.682.897-50 „

„2. Приходи.

„Прѣдвидени да постѣпятъ 34.361.096-35 л.

„Дѣйствително постѣпили 32.394.233-17 „

„3. Балансъ.

„Дѣйствително изплатени разходи и останали за изплащане по неизпълнени ангажменти 32.499.950-41 л.

„Дѣйствително постѣпили приходи 32.394.233-17 „

„Повече разходи 105.717-24 л.

„ОТДѢЛЪ II.

„Чл. 8.

„Разрѣшава се на надлежнитѣ министри да употребятъ отъ чистия излишъкъ, констатиранъ въ чл. 3 за изплащане дългове и ангажменти по сключени бюджети 2.656.984-47 л., а именно:

„а) дългове за разходи по сключенитѣ бюджети до 1909 г. включително 629.963-67 л.

„б) дългове за разходи, за които е имало разрѣшени кредити по бюджета за 1910 г., но не сж използвани до сключване бюджетното упражнение 71.848-65 „

„в) дългове за разходи по бюджета за 1910 г., за които не сж достигнали разрѣшенитѣ кредити 885.641-88 „

„г) дългове за разходи, за които не е имало разрѣшени кредити 963.813-03 „

Всичко . . . 2.551.267-23 л.

които подробно сж изложени въ приложението къмъ настоящия законъ¹⁾, а по вѣдомства се разпрѣдѣлятъ, както е показано въ слѣдната таблица:

Наименование на министерствата и дирекциитѣ	I група	II група	III група	IV група	Всичко
Върховно правителство	223—	—	—	154.968—	155.191—
Държавни дългове	30.700-45	38.093-40	—	693.985-84	762.779-69
Върховна смѣтна палата	—	—	643-40	—	643-40
Министерство на външнитѣ работи и на изповѣданията	24.154-45	—	6.746-24	5.686—	36.586-69
Министерство на вътрѣшнитѣ работи и на народното здраве	2.455-85	—	68.685-80	10.290-57	81.432-22
Министерство на народното просвѣщение	3.680-18	1.391-31	13.218-88	—	18.290-37
„ „ финансите	3.178-27	2.288-95	—	4.534-60	10.001-82
„ „ правосѣдието	8.168-43	—	75.254-40	—	83.422-83
„ „ войната	91.982—	7.081-16	258.614-71	—	357.677-87
Министерство на търговията, промишлеността и труда	2.460-11	57-60	37.455-91	600—	40.573-62
Министерство на земледѣлието и държавнитѣ имоти	17.561-33	405-70	163.734-99	111—	181.813-02
Министерство на общественитѣ сгради, пажитата и благоустройството	291.726-32	220-07	118.499-27	87.136-75	497.582-41
Главна дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата	77.332-92	22.138-26	74.736-94	6.500-27	180.758-39
„ „ пошитѣ, телеграфитѣ и яр.	73.832-60	—	68.051-34	—	141.883-94
Главна дирекция за постройкитѣ на желѣзницитѣ и пристанищата	2.457-76	172-20	—	—	2.629-96
Всичко	629.963-67	71.848-65	885.641-88	963.813-03	2.551.267-23

¹⁾ Вж. стр. 2126 и слѣдующитѣ на дневницитѣ.

„и д) ангажирани, но неизплатени разходи по свърхсметните кредити, утвърдени съ укази № № 22 и 23/1910 г. (стари дългове), за които не е достигнало произведението на заема 1909 г. (чл. 7 на настоящия закон) 105.717-24 л.

А всичко . . . 2.656.984-47 л.

„Чл. 9.

„Срещу същия излишък, констатиранъ въ настоящия законъ, разрешаватъ се слѣдните свърхсметни кредити:

„а) на министра на войната:

„за военни материали 1.000.000— л.

„б) на министра на общественитѣ сгради, пѣтищата и благоустройството:

„помощъ за построяване храма „Св. Александъръ Невски“ 250.000— л.

„в) на министра на желѣзницитѣ, пощите и телеграфитѣ:

„1) за построяване телеграфни и телефонни съобщения и купуване нужнитѣ за тѣхъ материали 353.542-48 л.

„2) помощъ на комитета по построяване на санаториума „Фердинандъ I“ при с. Искрецъ за инсталирането на 30 легла за заболѣли телеграфо-почтенски и желѣзнопътни чиновници . 50.000— „ 403.542-48 л.

Всичко . . . 1.653.542-48 л.

„Чл. 10.

„Разходите по кредититѣ, разрешени въ чл. чл. 8 и 9 на настоящия законъ, да се произведатъ съгласно съ закона за отчетността по бюджета и да се отнесатъ въ особенъ отдѣлъ къмъ бюджета за 1912 г.“

Прѣдседателствующъ И. Пѣвъ: Които г. г. народни прѣдставители приематъ законопроекта за окончателното сключване бюджета за 1910 г. на трето четене, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Събранието приема.

Приетияме къмъ слѣдующия пунктъ отъ дневния редъ — трето четене законопроекта за построяване здания за окръжни затвори. Моля г. секретари да прочете и този законопроектъ.

Секретаръ Н. Начевъ: (Чете)

„З а к о н ъ

за построяването на здания за окръжни затвори.

„Чл. 1. Одобрява се построяването прѣзъ 1913 до 1917 г. на здания за окръжни затвори въ слѣдующитѣ градове:

„1) Русе за . . . 250 души съ стойностъ 620.000 л.
„2) Варна за . . . 150 души съ стойностъ 450.000 „
„3) Плевенъ за . . . 150 души съ стойностъ 450.000 „
„4) Стара-Загора за 150 души съ стойностъ 450.000 „
„5) Враца за . . . 120 души съ стойностъ 350.000 „
„6) Кюстендилъ за 100 души съ стойностъ 280.000 „

Всичко . . . 2.600.000 л.

„Чл. 2. Построяването на означенитѣ въ чл. 1 здания да се почне прѣзъ 1913 г. и се довърши найкъсно прѣзъ 1917 г. Отъ нужната сума да се впише

въ бюджета за 1913 г. единъ кредитъ отъ 500.000 л. за започване на постройката имъ, а въ бюджетитѣ за останалитѣ години да се прѣдвижда кредитъ по 500.000 л. прѣзъ третѣ първи, и 600.000 л. прѣзъ послѣдната година.

„Чл. 3. Разходътъ, който ще се произведе прѣзъ 1913 г. въ размѣръ на 500.000 л., да се отнесе къмъ бюджета на Министерството на общественитѣ сгради, пѣтищата и съобщенията за същата година и да се покрие отъ редовнитѣ приходи на бюджета за споменатата година.

„Чл. 4. Означенитѣ въ чл. 1 здания за окръжни затвори да се започнатъ, слѣдъ като надлежнитѣ общини отчетлиятъ на държавата безплатно нужнитѣ мѣста или отчуждатъ такива на общински сръдства. Всеко мѣсто трѣбва прѣдварително да е одобрено отъ комисията, назначена отъ министра на правосъдието.“

Прѣдседателствующъ И. Пѣвъ: Които г. г. народни прѣдставители приематъ законопроекта за построяване здания за окръжни затвори на трето четене, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Събранието приема.

Слѣдующиятъ пунктъ отъ дневния редъ е второ четене законопроекта за изменение нѣкои членове отъ избирателния законъ.

Има думата старозагорскиятъ народенъ прѣдставителъ г. Георги Шиваровъ.

Г. Шиваровъ: Съгласно чл. 43 отъ нашия вжтрѣпенъ правилникъ, всички законопроекти, внесени, било отъ правителството, било по частна инициатива, както и докладитѣ за законопроектитѣ, слѣдъ като се разгледатъ, трѣбва да минатъ най-малко 24 часа. И азъ, като прѣдседател на тази комисия, заявявамъ, че днесъ се раздаде докладътъ и затова моля народното прѣдставителство да се съгласи да отложи разглеждането на този законопроектъ за слѣдующето засѣдание.

Министъръ Т. Теодоровъ: За понедѣлникъ.

Прѣдседателствующъ И. Пѣвъ: Правилникътъ, г-да, говори само за третото четене, което става най-малко единъ день слѣдъ второто.

Г. Шиваровъ: Чл. 43, г. прѣдседателю.

Прѣдседателствующъ И. Пѣвъ: А докладътъ по избирателния законъ е готовъ отъ вчера.

П. Пешевъ: Сега го раздаватъ.

Министъръ Т. Теодоровъ: Нека остане този законопроектъ за понедѣлникъ.

Прѣдседателствующъ И. Пѣвъ: Ще минаемъ на слѣдующата точка отъ дневния редъ: първо четене на законопроекта за изменение и допълнение на закона за Българската народна банка. Моля г. секретаря да го прочете.

Секретаръ Н. Начевъ: (Чете)

„Изложение на мотивитѣ

къмъ законопроекта за изменение и допълнение на закона за Българската народна банка

„Прѣдложенитѣ съ настоящия законопроектъ промѣни въ закона за банката засѣгатъ състава на счетоводния комитетъ при банката, състава на управителния и мѣстния съвети и начина за назначението, както и щата на банковитѣ чиновници. Отъ

операциите на банката проектът засяга: 1) златната наличност; 2) службата на банката по публичните влогове; 3) участието в банкови учредения.

„Първоначално скомтовити комитети при банката се избираха от общинските и окръжните съвети (чл. 16 от закона за учредяването на банката от 27 януарий 1885 г.). Със сега действащия закон за банката, обаче, (чл. чл. 17 и 18) изборът на $\frac{1}{4}$ от общото число на членовете на скомтовити комитети се възложи на търговските камари в страната, реформа, искана от банката за всички членове от комитета още през 1897 г. (вж. протоколи на управителния съвет на Българската народна банка с участието на директорити през 1897 г. стр. 18). И понеже опитът доказва, че подбирането на кандидатите за членовете на скомтовити комитети чрез търговските камари е по-сполучлив, намъри се за полезно, щото всички членове на скомтовити комитети да се избират заанапред от търговските камари при условията, посочени в законопроекта (§§ 4, 5, 6 и 7).

„От създаването на банката досега управителният съвет на банката се образува от управителя и четирима администратори, които помагат на първия в ръководенето на разните служби при нея. Със бързото развитие, обаче, на банката и съвзлагането на последната, освен службата на обществените влогове и фондове, но и онай по касовите операции на държавното съкровище, налага се увеличаването числото на администраторите, а следователно, и числото на членовете на съвета с още едно лице (§ 2).

„Управлението на клоновете и агентурите, според действащите законоположения, е предоставено на едноличната воля на директорите или агентите. Тя се ограничава само по отношение на одобрението на кредитите от властта на скомтовити комитети, а по отношение на използването и ангажирането на кредитите — от контролорите или счетоводителите. При това, властта на централното управление се свежда на общото ръководене на клоновете и агентурите и на един административен последващ контрол. Във тая уредба на местното управление на банковите дъла липсва, прочее, един орган, аналогичен на онай при централното управление въ лицецо на управителния съвет, който да коригира негодите на едноличната власт и чрез съветанието на личния и колективния принцип да се обезпечат още по-добри банковите интереси. Местните съвети при клоновете и агентурите, които сега се създават (§ 3), ще дойдат да допълнят именно тая празнота в организацията на местното управление при банката.

„Колкото до назначението и уволнението на членовете на съвета и на останалите банкови чиновници, законопроекта, запазвайки досегашната система въ тая област, не иде освен да направи някои чиновници от указни на заповедни, а назначаването на останалия персонал с заплатата до 1500 л. включително да възложи на управителя на банката или на съответния директор на банков клон (§ 8).

„Относително операциите на банката направи се следното:

„1. Както и въ повечето национални банки за монетна наличност на банката ще се считат заанапред не само монетите, които банката държи туку, въ касите си, но и онай златни запаси въ странство, които тя е обвързала, за да не стоят мъртви, въ сродно камбио (effets sur l'étranger) или въ съкровищни титри на първостепенни държави (§ 1).

„2. Още при учредяването на банката (вж. чл. 5 пункт 4 от закона за учредяването на Българската народна банка и мотивите към тоя закон въ дневниците да VI-то обикновено Народно

събрание, I-ва редовна сесия, стр. 661) на последната се възложи и службата по обществените влогове, служба, която въ повечето западноевропейски страни, както и въ съседна Романия, се изпълнява от особено учредение, наречено влогова каса (Caisse des dépôts et consignations). Тая служба окончателно прѣмина въ ръцѣта на банката през 1906 г. съ закона за касовата служба на държавата (чл. 11), който постанови, щото всички оборотни и врѣмenni суми или цѣнни книжа, внасяни по-рано въ ковчежничествата и контролорствата, но несѣставляващи по естеството си съкровищни доходи, да се депозиратъ въ Българската народна банка. Сега измѣнението на чл. 26 иде още по-ясно да опрѣдѣли тая роль на банката като обществена влогова каса въ страната (§ 10). Както е казано и въ самия текстъ на измѣнението, тая служба ще бѣде прѣдметъ и на единъ особенъ законъ.

„3. Досегашниятъ чл. 47 отъ закона за банката забраняваше на последната да взема каквото и да е прѣко или косвено участие въ търговски и индустриални прѣдприятия. При все това, законътъ за Българската централна кооперативна банка разрѣши на Народната банка да вземе, заедно съ Земледѣлската банка, участие въ създаването на тая банка, която, ако и да е обществено учредение, не прѣстава да бѣде търговски институтъ. Подобни случаи, обаче, може да се наложатъ и заанапред, и то за удовлетворение на важни национални интереси, свързани съ народния кредитъ или съ вносно-износната търговия на страната. Ето защо, новиятъ чл. 42 дава право на банката да взема, по изключение, участие въ банкови учредения, които иматъ за специална цѣль развитието на търговския или поземелния кредитъ въ срѣдата на българското население или подпомагането на вносно-износната търговия на царството. Прѣдъ видъ, обаче, на важните интереси, които сѣ свързани съ тоя родъ участия, законопроекта не ги допуска иначе, освенъ съ разрѣшенето, за всѣки отдѣленъ случай, на Министерския съветъ (§ 11).

„Законопроектъ

за измѣнение и допълнение на закона за Българската народна банка.

„§ 1. Чл. 7 отъ закона за Българската народна банка се допълня съ следната трета алинея:

„Считатъ се за златна наличностъ и вземанията на банката срѣщу странство, обвързани въ сродно камбио или чуждестранни краткосрочни съкровищни титри.“

„§ 2. Алинея първа на чл. 12 отъ същия законъ се измѣнява както следва:

„Управлението на банката се повѣрѣва на единъ управителъ и петима администратори. Управителътъ и администраторите съставляватъ управителния съветъ на банката.“

„§ 3. Чл. 16 се отмѣнява и замѣстя съ следния новъ чл. 16:

„Управлението на клоновете и агентурите се повѣрѣва на особни директори и агенти, подпомогнати отъ местните съвети.

„Мѣстните съвети се състоятъ: при централния софийски клонъ — отъ директора и началниците на отдѣления, които ще се посочатъ въ надлежния правилникъ; при първостепенните и второстепенните клонове — отъ директора, контролора и счетоводителя; въ агентурите — отъ агента, отъ контролора и счетоводителя.

„По дѣлата на клоновете и агентурите банката се прѣдставлява отъ надлежните директори или агенти.

„Подоброноститѣ за отношенията между директоритѣ или агентитѣ къмъ мѣстнитѣ съвѣти, както и за длъжноститѣ на контролоритѣ, се уреждатъ отъ правилницитѣ на банката“.

„§ 4. Чл. 17 се отмѣнява и замѣстя съ слѣдния новъ чл. 17:

„При клоновѣ и агентуритѣ има и по единъ скотовъ комитетъ.“

„Членовѣ на скотовитѣ комитети се взиматъ изъ списъка на кандидатитѣ, който се съставлява всѣки двѣ години отъ бюрата на търговскитѣ камари и утвърждава общитѣ събрания на сѣтитѣ.“

„Числото на кандидатитѣ за Софийския клонъ е 18 души, за останалитѣ клонове — 12 и за агентуритѣ 9.“

„§ 5. Чл. 18 се отмѣнява и замѣстя съ слѣдния новъ чл. 18:

„Не могатъ да бѣдатъ избрани като кандидати за клонове на скотовитѣ комитети:

„1) лица, които не сѣтъ търговци или промишленници съ регистрована прѣдъ надлежния сѣдъ фирма;

„2) търговци и промишленници, които плащатъ годишенъ данъкъ за занятие по-малко отъ 60 л.;

„3) банкеритѣ, сарафитѣ и лихваритѣ;

„4) обявенитѣ въ несъстоятелностъ търговци или промишленници, сѣ невъзстановени отъ сѣда права;

„5) даденитѣ подъ сѣдъ лица за позорни прѣстѣпления или за прѣстѣпни дѣяния, несъвмѣстими съ търговската честъ, и

„6) ония, които сѣ съдружници помежду си или роднини било помежду си, било съ членовѣ на мѣстния съвѣтъ по прѣка линия неограничено, по косвена до четвърта и по сватовщина до втора степенъ включително.“

„Отъ списъка на кандидатитѣ за членове на скотовитѣ комитети управителниятъ съвѣтъ на банката избира и утвърждава двѣ трети отъ общото имъ число за редовни и една трета за резервни членове на скотовитѣ комитети“.

„§ 6. Чл. 19 се отмѣнява и замѣстя съ слѣдния новъ чл. 19:

„Скотовитѣ комитети засѣдаватъ по шесть души въ софийския клонъ, по четири души въ останалитѣ клонове и по трима души въ агентуритѣ, подъ прѣдседателството на надлежния директоръ или агентъ, или тѣхнитѣ замѣстници.“

„Тоя съставъ се образува за година врѣме отъ редовнитѣ членове, раздѣлени на двѣ серии.“

„Резервнитѣ членове замѣстватъ редовнитѣ въ случай на нужда или когато нѣкой редовенъ членъ бѣде отстраненъ по причини, посочени въ прѣходния членъ, алинея втора, както и за разгласяване даннитѣ за кредититѣ на клиентитѣ и разискванията на комитетъ“.

„§ 7. Между алинеи трета и четвърта на чл. 20 се притуря слѣдната нова алинея:

„Управителниятъ съвѣтъ, обаче, може и по своя инициатива, по реда на надзора, да намалява кредититѣ“.

„§ 8. Чл. 24 се измѣнява така:

„Управителитѣ и администраторитѣ на банката се назначаватъ съ указъ по прѣдставление на министра на финанситѣ. Тѣ се уволняватъ, обаче, само по рѣшение на Народното събрание, взето по докладъ на министра на финанситѣ.“

„Директоритѣ и началницитѣ на отдѣленията при Софийския клонъ; директоритѣ и контролоритѣ при останалитѣ клонове и агентитѣ при агентуритѣ се назначаватъ по постановление на управителния съвѣтъ и по докладъ на министра на финанситѣ, съ указъ.“

„Главниятъ секретаръ, юрисконсултътъ, главниятъ инспекторъ, главниятъ счетоводителъ, инспекторитѣ и началницитѣ на служби при централ-

ното управление, главниятъ касиеръ, адвокатитѣ, счетоводителитѣ, контролоритѣ и секретаритѣ при софийския клонъ; юрисконсултитѣ, счетоводителитѣ, секретаритѣ и касиеритѣ при клоновѣ и контролоритѣ, счетоводителитѣ и касиеритѣ при агентуритѣ, както и всички други чиновници съ заплатата отъ 3.000 л. нагоръ се назначаватъ по постановление на управителния съвѣтъ съ заповѣдъ отъ министра на финанситѣ.“

„Останалитѣ чиновници при банката съ заплатата отъ 1.500 л. до 3.000 се назначаватъ съ заповѣдъ отъ управителя на банката, по постановление на управителния съвѣтъ. Всички други чиновници и служащи до 1.500 л. годишна заплата включително се назначаватъ съ заповѣдъ отъ управителя на банката или надлежния директоръ“.

„§ 9. Чл. 26 се измѣнява така:

„Българската народна банка приема частни влогове на опрѣдѣленъ срокъ или на текуща смѣтка.“

„Тя изпѣнява и службата на влоговата каса въ страната, съгласно особенитѣ за тая цѣль наредби“.

„§ 10. Въмѣсто чл. 39, отмѣненъ съ закона за ипотечния кредитъ при Българската народна банка, се поставя слѣдния новъ членъ:

„Банката извършва ипотечни засми, засми на общини, окръжия и обществени учрѣждения, издава заложни облигации и отвара текущи смѣтки срѣщу ипотекни съгласно особия за тая цѣль законъ за ипотечния кредитъ при Българската народна банка“.

„§ 11. Въмѣсто отмѣнения чл. 42 съ закона за ипотечния кредитъ при Българската народна банка, се поставя слѣдния новъ чл. 42:

„Съ разрѣшение на Министерския съвѣтъ банката може да взема участие въ банковни учрѣждения, които иматъ за цѣль развитието на търговския и поземелния кредитъ въ срѣдата на българското население или подпомагането на вносно-износната търговия на царството“.

„§ 12. Въмѣсто отмѣнения чл. 44 съ закона за ипотечния кредитъ при Българската народна банка се поставя чл. 45, който става чл. 44.“

„§ 13. Чл. 46 става чл. 45.“

„§ 14. Чл. 47 се отмѣнява и се замѣства съ слѣднитѣ два члена 46 и 47, именно:

„Чл. 46. — Банката не може да придобива други недвижими имоти, освѣтъ необходимитѣ за нея помѣщения, и то съ разрѣшение на министра на финанситѣ.“

„Недвижимитѣ имоти, придобити по възлагане на публиченъ търгъ срѣщу вземанията на банката, трѣбва да се продадатъ при пръвъ удобенъ случай, аналогично съ правилата на закона за гражданското сѣдопроизводство и наредбитѣ по държавната и обществена отчетност“.

„Чл. 47. — Забранява се на банката да прави аванси срѣщу търговски или индустриални акции, да участвува въ търговски или индустриални прѣдприятия, освѣтъ въ случаитѣ, посочени въ чл. 42, да играе на борсата и изобщо да върши операции, неопрѣдѣлени въ тоя законъ или въ особнитѣ за банката наредби“.

Прѣдседателствующъ И. Пѣвъ: Понеже никой не иска думата по законопроекта, ще го положа на гласуване. Които г. г. народни прѣдставители приематъ на първо четене законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за Българската народна банка, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Законопроектътъ ще се изпрати въ надлежната комисия.

Ще изоставимъ и послѣдния пунктъ отъ дневния редъ — разглеждане договоритѣ и съглашенията, сключени между България и други държави, тѣй като комисията още не е могла да приготви своя докладъ.

Въ такъв случай дневният редъ се изчерпва. За слѣдующето засѣданне, което ще стане въ понеделникъ, на дневенъ редъ ще имаме:

На първо мѣсто, второ четене законопроекта за измѣнение нѣкои членове отъ избирателния законъ.

На второ мѣсто ще имаме разглеждане договоритѣ и съглашенията, сключени между: а) България и Русия: консулски, сѣдебенъ и за прѣдаване; б) България и Австро-Унгария: консулски, сѣдебенъ и за прѣдаване и съглашенията за прилагане на тия договори и въ провинциитѣ Босна и Херцеговина; в) България и Германия: консулски, сѣдебенъ и за прѣдаване и съглашенията по уреждане нѣкои въпроси въ свръзка съ прилагането на тѣзи договори, и съглашението за продължение до края на 1917 г. срока на дѣйствующия договоръ търговски, митнически и за мореплаване; г) България и Франция: консулски, сѣдебенъ, за установяване и за прѣдаване и съглашението по уреждане положението на французкитѣ религиозни учебни заведения въ царството; д) България и Италия — съ-

глашение за продължение до края на 1917 г. срока на дѣйствующия договоръ търговски, митнически и за мореплаване, и е) България и Черна-гора за търговия и мореплаване.

Които г. г. народни прѣдставители сж съгласни да работимъ по тоя редъ, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Събранието приема.

Министъръ Т. Теодоровъ: Да се тури на дневенъ редъ и законопроектътъ за опрощение данъцитѣ на несъстоятелни данъкоплатци.

Прѣседателствующъ И. Пѣвъ: Ще прибавимъ и второто четене на законопроекта за опрощение данъцитѣ на несъстоятелни или несществуващи данъкоплатци. Които г. г. народни прѣдставители приематъ тази прибавка къмъ дневния редъ, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Събранието приема.

Засѣданието се вдига.

(Вдигнато въ 3 ч. 15 м. слѣдъ пладне)

Прѣседателствующъ подпрѣседателъ: **И. Пѣвъ.**

Секретари: { **Д-ръ К. Списаревски.**
 { **Н. Начевъ.**

Началникъ на Стенографското бюро: **Т. Гълъбовъ.**